

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za četrt leta 6 K. — Naročnina izven Jugoslavije 32 K. — Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo, če obsegajo 4 strani 40 vin., na 8 straneh 60 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat K 180. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 50 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Dva cilja.

V svojem političnem delovanju si je postavila S. K. Z. dva visoka cilja. Prvi cilj je naša popolna politična neodvisnost od drugih narodov in ujedinenje z brati Hrvati in Srbi, drugi cilj pa je notranja ureditev, uprava v narodno svobodni naši državi.

Vsi so dobro vedeli, posebno pa naši voditelji, da ostanemo za večne čase sužnji in siromaki, da se bo sramoval slovenske materinske besede naš človek, ako ne pride do popolne in edine veljave ta naša beseda v vsem našem javnem življenju. V tem spoznanju smo bojevali trd, težek in nevaren boj za našo narodno svobodo in ujedinenje.

V boju smo zaposavili vse svoje domače zadeve, žrtvovali smo veliko duševnih sil in naše ljudstvo je razumelo voditelje in z brezprimerno enodušnostjo sledilo njihovemu klicu. Ti slovensko, krščansko naše ljudstvo si priborilo prvi visoki cilj našega političnega programa: kot narod smo svobodni in neodvisni od drugih narodov in ujedineni smo, da smo močni in v svoji moči lahko kljubujemo vsakomur. Kolikokrat smo ponavljali v govoru in v mislih Gregorčičeve besede:

„Prost mora biti, prost moj rođ.“

Na zemlji svoji svoj gospod!“

Sedaj smo kot narod prosti, sedaj smo zgradili svojemu domu glavne stene, dosegli smo torej prvi svoj visoki cilj. Toda ta naša hiša ima še samo stene; razpredeljena, urejena in osnažena še ni. Zato gremo sedaj na drugo, ravnotako težko nalogo: na notranjo ureditev države.

Prej smo imeli trude in težke boje z našimi zunanjimi nasprotniki, kateri so hoteli zaslužiti in ugonobiti nas in naš jezik. Sedaj pa bomo imeli hude boje z notranjimi nasprotniki, kateri bodo s krinko in brez krinke delali proti temu, da si našo državo uredimo tako, kakor je edino prav in koristno za telesni in duševni blagor našega ljudstva.

Sedaj je odločilen čas. Za desetletja in stoletja se bo odločevalo, kako bo urejena naša hiša. Sedaj mora pri upravi in ureditvi naše države naše ljudstvo dobiti ono odločujočo besedo, moč in veljavo, ki mu gre po božjih in človeških postavah ter mu zajamči zdrav gospodarski razvoj. Pomnimo: prilika, enkrat zamujena, se ne vrne lahko ali pa sploh ne! Zato pa

trdno sklenimo svoje vrste in ti, slovensko krščansko ljudstvo, ti zidar svoje hiše, ti kovač svoje sreče, pojdi pod zastavo SKZ z zaupanjem naprej v nove boje po nove zmage!

Naj končam to politično razmotrivanje z resnično dogodbo kot primero. Enega izmed dosežanih božičnih predvečerov sem doživel v družbi mladega gospodarja, ki si je v najtežjem delu in ob težkih udarcih priboril in uredil v 12 letih svoje gospodarstvo in svoj dom. Kako mu je iskriko oko od veselja in samozavesti, ko je sedel s svojo ženo in s svojimi otročiči v naši družbi tam v graškem „katoliškem domu“ in čakal na polnočnico. Nisem videl kmalu v svojem življenju človeka, ki bi s tako vnetim in hvaležnim srcem zaklical božični klic: „Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji“, kakor ravno ta mož. Njega se čisto spominjam sedaj.

Dal Bog, da bo enkrat tako lepo urejena tudi naša hiša, naša domovina, kakor hočeš ti, krščansko slovensko ljudstvo! Tedaj bomo veseli in samozavestni obhajali sveto noč tudi vsi brez skrbi.

Kmetske Zveze.

Naša SKZ se živahno razvija. Naše ljudstvo je do globin prešinjeno s krščansko mislijo in vidi svojo rešitev le v programu krščanskega socializma. Ker stranke, ki stoje na liberalnem, socialističnem in razrednem stališču, so že po svojem bistvu protikrščanske. Ker krščanstvo uči Boga, ki ga liberalizem in socializem tajita; krščanstvo je nasprotno kapitalizmu, ki ga je rodil liberalizem; brani pa zasebno last, ki hoče socializem odpraviti; krščanstvo obsoja odnjo razredni boj, ki ga proglašata socialna demokracija in Samostojna kmetijska stranka. Zato verno, krščansko jugoslovansko ljudstvo odklanja liberalno (demokrasko), socialdemokrasko ter Samostojnarkmetijsko stranko in se z vneto oklepa SKZ. Snil čimni zvezami je preprežena Slovenija, Hercegovina, je vsa v rokah Pučke (Ljudske) stranke, ki po boju v Hrvatom to, kar nam SKZ. Bosna je že tudi po boju združena v njej; ravnotako je za nas pridobljena že večina Hrvatske. Tudi srbska radikalna stranka, ki zastopa kmečko prebivalstvo, stoji na krščanskem stališču.

Tudi po drugih državah se je začelo krščansko misleče kmetstvo prebivalstvo družiti v kmečkih zvezah. Katoliška ljudska stranka v Italiji, ki je dobila pri nedavnih volitvah 103 poslancev, je stranka krščan-

sko mislečega kmetkega ljudstva. Pred enim mesecem, dne 25. novembra, se je ustanovila za Nemško Avstrijo državna Kmečka Zveza, ki obsega že sedaj okrog 300.000 članov. Po načelih krščanskega socializma hoče ta Kmečka Zveza z vsemi silami delati za blagor kmetkega prebivalstva, za splošno kmetijsko; to je njen namen. Vendar priznava tudi potrebo in upravičenost drugih stanov in jim noče krati pravice. Zato je na ustanovnem shodu eden voditeljev te nove nemške krščanske Kmečke Zveze izrecno poudarjal: „Mi nočemo kmetke diktature, ne razrednega boja.“ V Avstriji je namreč še liberalna „Svobodna kmetijska stranka“, ki stoji na nekrščanskem stališču razrednega boja kmetkega stanu proti drugim stanovom, prav kakor slovenska „Samostojna ali neodvisna kmetijska stranka.“ Predsednik novoustanovljene Kmečke Zveze, avstrijski državni tajnik Stöckler, je nazdravil krščansko mislečemu kmetkemu prebivalstvu celega sveta: „Saj nas družijo skupnost krščanskega prepričanja. Kmetkemu prebivalstvu vsega sveta bodi najtrdnjša trdnjava miru in reda“, ki je prva podlaga sreče v državi.

Za Češko-Slovaško se je vršil tudi pred enim mesecem, dne 24. novembra, v Brnu veliki shod češko-slovaške kmetke zveze. Na zbor je prišlo šest po-

slancev češko-slovaške krščanske kmečke zveze. Krščanski kmetje so protestirali proti nasilju češko-slovaške liberalno-socialistične vlade nasproti kmetkemu ljudstvu, posebno na Slovaškem, kjer hočejo izvršiti volitve tako, da bi bile kmetke in delavske žene izključene od volilne pravice. Prav kakor pri nas!

Pogled na organizacijo krščansko-mislečega kmetkega prebivalstva po Jugoslaviji, Italiji, Avstriji, Čehoslovaški nas mora napolniti z radostjo in zaupanjem. Ravno kmetkemu prebivalstvu je ostalo krščanstvu najbolj zvesto. Zato je tudi kmetkemu prebivalstvu v prvi vrsti poklicano, da poleg svojih stanovskih koristi obenem brani tudi zastavo krščanstva. — Nismo sami! Krog naše organizacije se širi in vedno tesneje spajajo krščansko kmetkemu prebivalstvo vezi skupnih kmetkih koristij in iste, skupne krščanske vere. Krščanstvo je nekdvj prineslo red in blagostanje v države; edino krščanstvo lahko zopet uredi sedaj tako razdrte razmere. Kmetkemu prebivalstvu vesoljnega sveta, združeno v kmečkih zvezah, naj vrne človeštvu krščanstvo in tako preosnuje človeško družbo! Kmetkemu prebivalstvu vsega sveta, združi se! A ne v boj proti drugim stanovom, ki jih tudi hoče imeti Bog, ampak za pravo, na krščanskih temeljih urejeno preosnovo človeške družbe in držav, „kjer bo za vse prav!“

Vodje „Samostojne“ — prijatelji? kmeta.

„Samostojna Kmetijska stranka“ skuša pridobiti kmečko prebivalstvo v vabljivim in goljufivim klicem: „kmet, pomagaj si sam! Kmetove koristi mora čuvati samo kmet, ki ve in občuti sam, na svoji koži, kako, kje in kdaj ga čevlji žuli.“ Sla je v „ljubez“ do kmeta celo tako daleč, da na zunaj proglašajo protikrščanski razredni boj kmečkega stanu proti drugim stanovom. Njena dejanja pa pričajo drugače. Ze predzadnji Gospodar je poročal — in zato so pričje, kako je Mermolja, štajerski vodja „Samostojne“ v Beogradu izpovedal, da ima na 5 hektarjih 30 tisoč kron čistega dohodka na leto. S to izjavo je ta dični „kmet“, ki je kot vrtnar a ne kmet, med vojno z vrtarstvom morebiti res imel 30 tisoč kron čistega dohodka, nes lahko pripomogel kmetu, da mu davčne oblasti na podlagi te Mermoljeve izpovedi predpisujejo tako neznanke davke.

„Domoljub“ z dne 18. decembra poroča še lepše reči o Jamniku, tajniku in duševnem vodji „Samostojne Kmetijske stranke“ ter uredniku „Kmetijskega lista“ in pripomnja, da ima za to dovolj zanesljivih prič, s katerimi se lahko izkaže pred sodnijo: „Leta

1917 je bil referent za rekvizicijo žita v ljubljanski okolici g. Jamnik, voditelj kmetke stranke in urednik „Kmetijskega lista“. Spomladi leta 1917 so dobili kmetje vasi Verd, občina Vrhnika, ukaz od glavarstva, koliko da morajo dati žita. Ker ga pa nihče ni toliko imel, zato tudi skoraj nihče ni dal. Neko jutro pa pride Jamnik k ondodnemu žitnemu komisarju ter mu reče, da ima od glavarja ukaz, naj izvede strogo rekvizicijo. Ker niso brž dobili voza in konj, je letal po hišah in ukazoval, naj nemudoma vsak obvezanec pripelje žito h komisarju. Prišel je tudi v 7. hišo, kjer ima sorodstvo. Mati ga je lepo prosila, naj jim pusti žito, zakaj če ga dajo, bodo dali vse. Nato je Jamnik surovo odgovoril: „Kolikor si preje praveč požrla, boš pa sedaj toliko manj“ Nato je rekla mati: „Obžalujem, da ste moj sorodnik“ ter odšla.

Drugi dan je prišel glavar na Vrhniko. Žitni komisar je šel takoj k njemu ter mu povedal, da se ljudje jako razburjeni, ker so nekateri dali vse. Glavar je začudene pogledal, češ, da za to rekvizicijo prav nič ne ve. Jamnik pa je prišel povedat, da se je glavar premislil. Drugi dan so dobili žito nazaj.

Kmetje so si razlagali to stvar tako, da se je hotel Jamnik vladi prikupiti in zato žim več žita skup spraviti.

Popolnoma druga priča pripoveduje: Bil sem med vojno nekoč pri okrajnem glavarstvu v Ljubljani. Bil sem navzoč, ko je ravno komisar Avg. Golja (poznajši poverjenik za notranja zadeve) in navzočnosti g. Jamnika prijemal nekega moža v Vrhnike (bil je očitno ondodni žitni komisar), češ, da je pževeč žita rekviriral in ga mora vrniti. Nato je odgovoril Vrhnčan: „Naredil sem to, kar je Jamnik ukazal.“ Ko je Golja na to odšel, je rekel Jamnik: „Kaj neki misli (namreč Nolja), ko se tako za kmeta vleče? Ali bi rad postal poslanec?“

Taki ljudje vodijo „Samostojno Kmetijsko stranko“. Ljudje, ki so brez ukaza in brez umiljenja jemali kmetu zadnja zrna iz žitnice, in smerjali naše noč in dan delavne kmetke žene — trptake, da preveč žrejo! Tako dela brezvestni liberalni kapitalist, ne pa prijatelj kmeta, ki ve, kje kmeta čevlji žuli!“